

I. GİRİŞ:

Teftiş Kurulu Başkanlığının 09/06/2005 gün, 1267 sayılı görev yazılarına ekli 07/06/2005 gün, 1223 sayılı Bakan Olur'u gereği inceleme yapılmıştır (Ek: 1/A-B).

II. KONU:

Avrupa Birliği turizm pazarındaki gelişmeler çerçevesinde, Türk turizminin önemli pazarlarından biri olan Fransa turizm pazarında Türkiye'nin hangi özellikleri ile öne çıkarıldığı, Türkiye imajı ve kimliğinin pazarda yer alan rakip ülkelere göre avantajlı ve dezavantajlı yönlerinin ve Türkiye'nin arz potansiyelinin Fransa turizm pazarının talep özellikleriyle örtüşme derecesinin Fransız turistlerin talep eğilimleri çerçevesinde belirlenmesi için 28/06/2005-24/12/2005 tarihleri arasında Fransa'da yapılan inceleme ve araştırma raporun konusunu oluşturmaktadır.

III. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME:

Fransa turizm pazarındaki gelişmeler, dünya ve Avrupa genelindeki uluslararası turizm hareketlerinden soyutlanarak incelenemeyeceği için, öncelikle dünya genelinde son yıllarda görülen gelişmelere özetle bakmakta yarar bulunmaktadır.

A- 2000-2005 Döneminde Dünya Genelinde Uluslararası Turizm Trendi:

2000-2005 dönemi, bölgeler arasında farklılıklar görülmekle birlikte, dünya genelinde, uluslararası turizm hareketlerinde ciddi iniş ve çıkışların yaşandığı bir dönem olmuştur.

i. 2000 yılı:

Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre, 2000 yılında uluslararası turist girişleri 1999 yılına göre %7.2 artarak, 689 milyon olmuştur. Dünya Turizm Örgütü'nün, Avrupa, Asya-Pasifik, Amerika, Afrika ve Ortadoğu olmak üzere 5 temel bölgeye ayırarak incelediği dünya genelinde, 2000 yılında, en çok yabancı turist girişinin olduğu bölge, 396,2 milyon yabancı turist girişinin kaydedildiği ve ülkemizin de içinde yer aldığı Avrupa bölgesi olmuştur. Bu rakam söz konusu yılda, dünya genelindeki toplam yabancı turist girişinin %57,5'ini oluşturmaktadır.

2000 yılı dış turizm gelirleri ise dünya genelinde ABD doları cinsinden 475 milyar \$, euro cinsinden ise 515 milyar € olmuştur.

ii. 2001 yılı:

2001 yılında yaşanan "11 Eylül" olayının etkisiyle, dünya genelindeki toplam yabancı turist girişleri yaklaşık 688 milyon olarak bir önceki yılın %0.14 gerisinde kalmıştır. Söz konusu yıl özellikle Amerika bölgesinde ciddi bir düşüş görülmüş, bölgeye gelen yabancı turist sayısı bir önceki yıla göre 6 milyon azalarak, 122,2 milyon olmuştur ki bu da %4,6 azalışa karşılık gelmektedir.

Dünya genelinde dış turizm gelirleri 2001 yılında, ABD doları cinsinden bir önceki yıla göre %2.5 azalarak, 463 milyar \$ olarak gerçekleşirken, euro cinsinden %0.38 gibi hafif bir artışla 517 milyar € olmuştur.

iii. 2002 ve 2003 yılları:

2002 yılında uluslararası turist sayısı, 2001 yılına göre, %3 artışla 709 milyon olduysa da 2003 yılında Irak savaşı, SARS salgını ve genel olarak dünya ekonomisindeki olumsuz gelişmelerin etkisiyle yine aşağı doğru bir trend görülmüş ve 2002 yılına göre %1.7 azalışla, söz konusu rakam 697 milyon olarak bir önceki yılın gerisinde kalmıştır. 2003 yılında ABD'nin Irak'a müdahalesi, Mart ve Nisan aylarında özellikle uzun mesafe hava trafiğini, bölgelerarası seyahatleri, çatışmanın olduğu bölgeye yakın yerlere seyahat talebini önemli ölçüde etkileyecek ciddi düşüşler yaratmıştır. Örneğin, ülkemizde 2003 yılında yabancı turist girişi, bir önceki yılın aynı dönemine göre Ocak ayında %18.1, Şubat'ta %12.4 artmışken, Irak'a müdahalenin başladığı Mart ayında %26.4, Nisan ayında %21.8 azalmıştır. Irak'a yakın bir diğer destinasyon olan İsrail'e yabancı turist girişinde, 2003 yılı Mart ayında, %54 oranında çok ciddi bir azalma görülmüştür. Bölgenin önemli destinasyonlarından Mısır'da ise yabancı turist girişinde, aynı yıl Mart ayında %22.6, Nisan'da %15.3 düşme yaşanmıştır. Ancak yıl sonuna doğru bölgedeki yabancı turist girişlerinde iyileşme görülmüş ve Ortadoğu bölgesi 2003 yılını bir önceki yıla göre %2.9 artışla, Dünya Turizm Örgütü'nün sınıflandırmasına göre Avrupa bölgesinde yer alan Türkiye ise %5.84 artışla, dünyada en çok ziyaret edilen 15. ülke olarak sonuçlandırmışlardır.

2003 yılında Irak savaşıyla başlayan olumsuzluklar, Asya ve Pasifik ülkelerindeki SARS salgınıyla devam etmiş ve salgın Asya-Pasifik bölgesinde özellikle Nisan-Mayıs aylarında bölgeye olan talepte önemli düşmeler yaratmıştır. Yıl sonunda bölgeye gelen yabancı turist sayısında (Güney Asya hariç) bir önceki yıla göre %9.4 düşüş görülmüştür. Amerika bölgesinde de özellikle Kuzey Amerika'ya talep düşüşünün etkisiyle %3.1 azalma kaydedilmiştir. Avrupa'daki sonuçlar %0.3 artışla aynı kalırken bölge, 408,6 milyon turist girişiyle pazarın %58,6'sını elinde bulundurmaya devam etmiştir.

Gelirler açısından 2002 ve 2003 yılları karşılaştırıldığında ise döviz kurlarından kaynaklanan ilginç bir durum ortaya çıkmaktadır. ABD doları cinsinden, 2002 yılında dünya genelinde 474,2 milyar olan uluslararası turizm gelirleri, 2003 yılında 525 milyara yükselirken, hesaplamalar euro cinsinden yapıldığında 2002 yılında 501.6 milyar € olan gelirler, 2003 yılında 464 milyar €'ya inmektedir. Bir diğer anlatımla, uluslararası turizm geliri hesaplamaları ABD doları cinsinden yapıldığında, dünya geneli için 2003 yılında, 2002 yılına göre 51 milyar \$ artış görülürken, euro cinsinden yapılan hesaplamada, aynı dönem için 37 milyar € bir azalma görülmektedir. Bunun başta gelen nedeni, ABD dolarının diğer yabancı paralar ve özellikle de euro karşısında güçlü değer yitirmesidir. Euro söz konusu dönemde, ABD dolarına karşı %20 değerlenmiş, parite 2002 yılında 1 € = 0.95 \$ iken, 2003 yılında 1 € = 1.13 \$ düzeyine ulaşmıştır.

iv. 2004 yılı:

Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre, 2004 yılında, yabancı turist girişleri %9,89 artışla 766 milyona yükselmiştir. Böyle bir artış, 1999-2000 döneminde ortalama %4.3'lük bir artış gösteren ve 2001-2003 döneminde üç başarısız yıl geçirmiş olan uluslararası turizm için olağanüstü bir durumdur. Hızlı yükselişin nedenlerinden birini, 2003 yılındaki % 1,7'lik düşüşün geri alınışı oluşturmaktadır. 2002 yılında 709 milyon olan yabancı turist girişi, 2003 yılında 12 milyon azalarak 697 milyona inmiş, 2004 yılında 766 milyona ulaşmıştır. 2004 yılı sonuçları bölgelere göre farklılık göstermekle beraber, tüm bölgelerde değişen oranlarda artış görülmüştür. Buna göre, SARS salgınının yaşandığı Asya-Pasifik bölgesinde 2003 yılındaki %9,4'lük düşmeden sonra, 2004 yılında %27.3'lük bir yükselme gerçekleşmiştir. Ortadoğu'da 2003 yılında %2.9'luk yükselmeden sonra, 2004 yılında

%19.8 artış yaşanmıştır. Amerika bölgesinde 2003'teki %3.1'lik düşmeden sonra %11.2 artış görülmüştür. Afrika'da 2003'teki %4.1'lik artışa karşılık, 2004'te %8.4'lük bir artış kaydedilmiştir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa bölgesinde ise 2003 yılındaki %0.3'lük hafif bir yükselişe karşılık, 2004 yılında %4.2'lik bir artış gerçekleşmiştir. Sonuç itibarıyla, 2004 yılında dış turizm hareketleri, dünyadaki genel güvensizlik ortamından kaynaklanan faktörlerin olumsuzluğuyla şekillenen 3 zor yıldan sonra bir dinamığe kavuşmuştur. 2004 yılının uluslararası turizm hareketini etkileyecek nitelikte tek olumsuz olayı, 26 Aralık tarihinde, Güney Asya'da yaşanan tsunami felaketidir ki bu olay da yıl genelindeki olumlu bilançoju etkilemekten uzaktır. Tsunami felaketi, Dünya Turizm Örgütünün Haziran 2005 tarihinde yayımladığı rapora göre, sadece Ocak ayında Güneydoğu Asya'da bir önceki yılın aynı ayına göre, bölgeye gelen yabancı turist sayısında %7.2 ve Güney Asya'da %2.7 azalışa neden olmuşsa da bölgede Şubat ayından itibaren yükseliş hareketi başlamıştır.

Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, 2004 yılında, ABD doları cinsinden dış turizm gelirleri, yabancı turist sayısındaki artışa paralel bir şekilde yükselerek %18.47'lik olağanüstü bir artış göstermiş ve 622 milyar dolarla yeni bir rekora ulaşmıştır. ABD doları cinsinden yükseliş, 2003 yılına göre 97 milyar olmuştur. Fakat burada ABD dolarının görece olarak değer düşüklüğünü hesaba katmak gerekir. Çünkü bu durum euro, Kanada doları, Japon yeni, Avustralya doları cinsinden elde edilen gelirlerin daha yüksek düzeyde ABD dolarına çevrilmesine yol açmıştır. Euro cinsinden dünya genelindeki dış turizm gelirleri ise 36 milyar artarak 500 milyar olmuştur. 2004 yılında ülkemizin de içinde bulunduğu Avrupa bölgesi, dünya dış turizm gelirlerinin yarısından biraz fazlasını (% 52), Amerika bölgesi %21'ini, Asya-Pasifik %20'sini, Afrika ve Ortadoğu bölgelerinden her biri %3'ünü elde etmişlerdir.

v. 2005 yılı:

Dünya Turizm Örgütünün 24/01/2006 tarihli raporuna göre, 2005 yılında, yabancı turist girişleri %5.5 yükselerek ilk defa 800 milyonu da aşarak 808 milyona ulaşmıştır. Bu rakamlar, 2001-2003 dönemindeki çeşitli şoklardan sonra, 2004 yılında yaşanan %10 oranındaki olağanüstü artışı sağlamlaştırarak, ılımlı ritimde de olsa uzun vadedeki %4.1'lik yıllık ortalama oranın da 1.5 puan geçildiğini göstermektedir. 2005 yılında aslında turistlerin güven duygusunun sarsılmasına neden olacak ve seyahat talebini olumsuz etkileyecek bir çok olay yaşanmıştır. Londra'daki, ülkemizdeki (Kuşadası, İstanbul), Mısır'daki (Kahire, Şarm-el Şeyh) ve Ürdün'deki (başkent Amman'da Kasım ayında üç önemli otele düzenlenen) bombalı saldırılar ve uçak kazalarının yanı sıra seller, kuraklık ve bununla birlikte özellikle İspanya ve Portekiz'de yaşanan orman yangınları, kasırgalar, depremler gibi doğal afetleri bu olaylar arasında sayabiliriz. Ancak bu ciddi olumsuzluklar, özelde bölge ve genelde dünya turizmi üzerinde hissedilir nitelikte olumsuz bir etki yaratmamıştır. Bu da Dünya Turizm Örgütünün değerlendirmesine göre, turizm sektörünün şok olay ve gelişmelere karşı elastikiyetini yeniden kanıtlamakta olduğu anlamına gelmektedir. 2005 yılında yaşanan olumsuz olaylar, turistik hareketlerde bazen geçici yer değiştirmelere yol açmışsa da insanlar seyahat etmekten vazgeçmemişlerdir. Yerel düzeyde sonuçlar, kimi zaman olayların gerçekleştiği bölgede çok kötü olduysa da çoğunlukla, bu kötü durumun kısa süreli olduğu saptanmıştır.

Amerika bölgesinde, Eylül ayında görülen Katrina ve Rita, Ekim ayında yaşanan Wilma kasırgalarının bölge turizmi üzerinde yansımaları şüphesiz olacaktır. Amerika'nın en ünlü kongre ve eğlence merkezlerinden olan ve kasırgalardan çok etkilenen New-Orleans'in yeniden destinasyon haritasında yer alabilmesi zaman gerektirecektir. Keza Kasım ayının ilk yarısında Paris banliyölerinde başlayan ve daha sonra Strasbourg, Rennes, Rouen, Toulouse, Dijon, Pau, Marsilya ve Normandiya bölgelerine de sıçrayan, ülkedeki göçmenlere karşı uygulanan olumsuz iç politikadan kaynaklanan ve araba yakma eylemleri şeklinde baş gösteren şiddet eylemleri de Fransa'nın dünyanın en çok turist gelen ülkesi, Paris'in de dünyanın en çok turist çeken şehri olduğu göz önünde bulundurulduğunda bölge

turizmi üzerinde mutlaka etkili olacaktır. Zira olaylar 1955 yılında Cezayir savaşı yıllarında göçmen isyanı nedeniyle çıkarılmış olan özgürlükleri kısıtlayıcı nitelikte bir yasanın uzun yıllar sonra yürürlüğe konularak hükümete Şubat 2006'ya kadar olağanüstü hal uygulama yetkisinin verilmesiyle ve etkin polisiye önlemler ile bastırılabilmiş, başta İngiltere, Japonya, Avustralya ve Kanada olmak üzere Fransa'ya turist gönderen belli başlı ülkeler vatandaşlarını Fransa ve Paris'e gitmemeleri konusunda uyarmak zorunda kalmışlardır. Ancak olayların turist girişinin nispeten düşük olduğu Kasım ayına rastlaması yıl geneline ilişkin sonuçları çok fazla etkilemeyebilecektir.

2005 yılında, petrol fiyatlarındaki kararsızlık ve bunun sonucu olarak uçak bileti ve yakıt fiyatlarındaki istikrarsızlık turizm hareketlerini de yıl sonuna doğru kısmen etkilemiştir. Yıl boyunca hava yolu şirketleri ve turizm sektöründeki diğer şirketler, enerji fiyatı yükselişinin tamamını tüketiciye yansıtmamak için çaba göstermişlerse de Le Figaro gazetesinin 22-23/10/2005 tarihli ekonomi ekinde yer alan habere göre, 13,1 milyar €'luk iş hacmiyle Avrupa'nın en büyük tur operatörü olan TUI, 10/10/2005 tarihinde, petrol fiyatlarındaki yükselme nedeniyle Avrupa turlarına 10 €, daha uzak destinasyonlar için düzenlenen turlara 26 € zam yapmıştır. Aynı gün, yine bir Alman ve aynı zamanda 7.5 milyar €'luk iş hacmiyle Avrupa'nın ikinci büyük tur operatörü Thomas Cook, tur fiyatlarını TUI'ye paralel bir şekilde yükseltme kararı almıştır. Rekabetin yoğun olduğu sektörde, petrol fiyatlarındaki artışın büyük bir kısmının firmalar tarafından karşılanıyor olmasının verimlilik ve karlılık düşüşü gibi olumsuz sonuçları ileride mutlaka ortaya çıkacaktır. Dünya Turizm Örgütü'nün 03/10/2005 tarihli basın bildirisine göre, Örgütü'nün kimi uzmanları IMF'nin aynı yöndeki kaygılarını dile getirerek, petrol fiyatlarındaki yükselişin ekonomiyi yavaşlatma riskinden ve bunun da sonuçta harcanabilir gelir düzeyinde bir azalmaya yol açmasından şüpheleniyorlar. Böyle bir durumun ortaya çıkması halinde, bundan ilk etkilenecek sektörlerin başında turizm sektörünün olacağı da son derece açık bir husustur.

Öte yandan, Rusya, ülkemiz, Yunanistan, Bulgaristan ve İngiltere gibi turizm potansiyeli yüksek ülkelerde, 2005 yılı sonlarında ortaya çıkan kuş gribi vakaları, 2005 yılı sonuçları üzerinde etkili olmamışsa da 2006 yılında uluslararası turizm hareketleri üzerindeki etkilerinin ne yönde olacağı henüz bilinmemektedir. Dünya Turizm Örgütü, konu ile ilgili toplantılar yaparak ve sürekli bildiri yayınlayarak, 2003 yılındaki SARS salgınının Asya bölgesindeki uluslararası turizm hareketleri üzerindeki olumsuz etkilerine benzer etkiler yaşanmaması için gerekli tüm tedbirleri almaları konusunda yetkililere uyarılar yapmaktadır.

2005 yılı geçici sonuçlarına bölgeler itibariyle bakıldığında, Afrika bölgesinin yabancı turist girişleri açısından %10 artışla başta geldiği görülmektedir. SARS krizinden sonra, 2004 yılında, yabancı turist girişleri itibariyle %27,3 oranında olağanüstü artış gösteren Asya Pasifik Bölgesinde, 2005 yılında ortalama %7,4 artış gerçekleşmiştir. Amerika kıtasında yabancı turist girişlerindeki artış, Kuzey Amerika'daki % 4 ve Karaiplerdeki %5 artış ile birlikte genelde %5.8 oranında olmuştur. Ortadoğu bölgesindeki yabancı turist girişleri ise 2004 yılındaki %19.8'lik artışın ardından %6.9'luk artış ile daha ılımlı bir döneme girmiş bulunuyor. Avrupa ise yabancı turist girişlerinde %4.3'lük ılımlı bir artış kaydetmiştir.

2005 yılı turizm gelirleri açısından nasıl bir periyot izlendiğine ilişkin Dünya Turizm Örgütü henüz bir açıklama yapmamış olduğundan bir değerlendirme yapmak mümkün olamamıştır.

B- 2000-2005 Döneminde Avrupa ve Türkiye'deki Uluslararası Turizm Trendi:

Avrupa'daki uluslararası turizm hareketleri genelde, yukarıda ana hatlarıyla dünyadaki uluslararası turizm gelişmelerine paralel olmuşsa da bazen de farklı bir eğilim göstermiştir. Konuyla ilgili ayrıntılı açıklamalara geçmeden önce, 2000-2005 dönemi verilerinin bulunduğu tablolara aşağıda yer verilmiştir.

Uluslararası Turist Girişleri (milyon)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dünya	689,00	688,00	709,00	697,00	766,00	808,00
Avrupa	396,20	395,80	407,40	408,60	425,60	443,90
Türkiye	10,42	11,60	13,25	14,02	17,50	21,10

Kaynak:

WTO, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Turist Sayısına Göre Türkiye'nin Turizm Pazarındaki Payı (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dünyadaki pazar payı	1.51	1.69	1.87	2.01	2.28	2.61
Avrupadaki pazar payı	2.63	2.93	3.25	3.43	4.11	4.75

Turizm Gelirleri (milyar \$)

	2000	2001	2002	2003	2004
Dünya	475,00	463,00	474,20	525,00	622,00
Avrupa	232,50	228,00	243,00	285,10	326,30
Türkiye	7,63	10,00	11,90	13,20	15,88

Kaynak:

WTO, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Turizm Gelirlerine Göre Türkiye'nin Turizm Pazarındaki Payı (%)

	2000	2001	2002	2003	2004
Dünyadaki pazar payı	1.60	2.15	2.50	2.51	2.55
Avrupadaki pazar payı	3.28	4.38	4.89	4.62	4.86

i. 2000 yılı:

Dünya genelinde uluslararası turist girişinin bir önceki yıla göre %7.2 gibi yüksek oranda artış gösterdiği 2000 yılında, Avrupa'da da yabancı turist girişi %6.2 artışla 396,2 milyon olmuştur. Aynı yıl ülkemize gelen yabancı turist sayısı 10,42 milyona ulaşmıştır ki bu da Avrupa bölgesi yabancı turist sayısının %2.63'ünü oluşturmaktadır. 2000 yılında ülkemizi en çok ziyaret eden yabancıların

milliyetlerine göre dağılımında Almanya 2.277.502 ziyaretçi ile birinci (%21.84), 915.285 ziyaretçi sayısı ile İngiltere ikinci (%8.78), 676.958 kişiyle Rusya Federasyonu üçüncü (%6.49) sıradadır. Rusya'yı ABD, Fransa, Hollanda, Bulgaristan, İran, Avusturya ve İsrail izlemektedir.

Avrupanın dış turizmden aldığı pay, ABD doları cinsinden 1990 yılında 145,7 milyar, 1995 yılında 212 milyar iken, 2000 yılında 232.5 milyar olmuş, euro cinsinden ise 1990 yılında 114,4 milyar, 1995 yılında 162,2 milyar gelir elde edilirken, 2000 yılında 251,7 milyara ulaşılmıştır. Türkiye ise ABD doları cinsinden 1990 yılında Avrupanın dış turizmden elde ettiği payın % 2.21'ini oluşturan 3,2 milyar \$, 1995 yılında Avrupanın dış turizm gelirinin % 2.33'ünü oluşturan 4,95 milyar \$, 2000 yılında Avrupanın dış turizm gelirinin % 3.28'ini oluşturan 7,63 milyar \$'lık dış turizm geliri elde etmiştir. Ülkemizin euro cinsinden 2000 yılı dış turizm kazancı ise 8,2 milyar olmuştur. Yukarıdaki rakamlardan da görüleceği üzere, 1990 yılından 2000 yılına uzanan periyotta ülkemiz dış turizm gelirleri ve Dünya Turizm Örgütü'nün sınıflandırmasına göre içinde yer aldığı Avrupa bölgesi turizm gelirlerindeki içindeki payı giderek artış göstermiştir. 2000 yılında yabancı başına ortalama turizm harcaması 764 ABD \$'ı olup bazı milliyetlere göre harcamalar; Almanya 769 \$, İngiltere 975 \$, **Fransa 796 \$**, ABD 1.268 \$, BDT 502 \$, Hollanda 814 \$, Bulgaristan 383 \$, İran 612 \$, Avusturya 865 \$ ve İsrail 612 \$ olarak gerçekleşmiştir.

ii. 2001 yılı:

2001 yılında yaşanan "11 Eylül" olayının etkisiyle dünya genelinde uluslararası turizm hareketlerinde yaşanan olumsuzluk Avrupa'yı da etkilemiş, Avrupa'ya gelen yabancı turist sayısı bir önceki yıla göre 0,4 milyon azalarak 395,8 milyon olurken, ülkemizde tersine bir gelişme gözlenmiş, aynı yıl ülkemize gelen turist sayısı bir önceki yıla göre %11.41 artışla 11,6 milyon düzeyine ulaşmıştır. Bu rakam Avrupa bölgesi yabancı turist sayısının %2.93'ünü oluşturmaktadır.

Gelirler açısından bakıldığında, 2001 yılında Avrupa bölgesi dış turizm geliri ABD doları cinsinden %1.8 azalışla 228 milyar olurken, euro cinsinden gelirler %1.2 artarak 254,8 milyar olmuştur. Aynı yıl ülkemizin turizm gelirleri ise ABD doları cinsinden %31.83 artarak 10 milyar olurken, euro cinsinden %35.94 artarak 11,2 milyar olmuştur. 2001 gibi özel bir yılda yabancı turist sayısında bir önceki yıla göre % 11.41 artışa karşılık, gelirlerin ABD doları cinsinden %31.83, euro cinsinden %35.94 artış göstermesi ülkemiz turizmi açısından son derece önemli bir durumdur. Söz konusu yıl ülkemizin ABD doları cinsinden dış turizm kazancı Avrupa bölgesi dış turizm kazancının %4.3'üne ulaşmıştır.

iii. 2002 yılı:

2002 yılında, Avrupa'da yabancı turist sayısı dünya genelindeki gelişmenin paralelinde %2.9 artış göstererek 407,4 milyon olmuştur. Ülkemize gelen yabancı turist sayısı ise söz konusu yılda, dünya ve Avrupa ortalamasının üzerinde %14 gibi bir artışla 13,25 milyona ulaşmış ve yabancı turist sayısı bakımından Avrupa turizmi içindeki payı %3.25 olmuştur. 2002 yılında Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasına göre Almanya 3.481.671 ziyaretçi sayısı ile birinci (%26.26), 1.037.507 ziyaretçi sayısı ile İngiltere ikinci (%7.83), 946.511 ziyaretçi ile Rusya Federasyonu (%7.14) üçüncü sıradadır. Rusya Federasyonunu Hollanda, Bulgaristan, Fransa, İran, Avusturya, Belçika ve Yunanistan izlemektedir. Söz konusu yıl, Almanya (%20.72), Hollanda (%37.96), İsviçre (%13.30), Finlandiya (%25.60), Danimarka (%30.90), İngiltere (%22.70), Yunanistan (%41.96), Güney Kore (%41.96) gibi ülkelerden, ülkemize gelen turist sayısında önemli artışlar gözlemlenirken, ABD (%-42.35), İspanya (%-23.48), İtalya (%-33.19), Kanada (%-31.52)'dan gelen turist sayısında önemli düşüşler kaydedilmiştir.

2002 yılında Avrupa genelinde, ABD doları cinsinden %6.6 artışla 243 milyar, euro cinsinden ise %0.9 artışla 257,2 milyar gelir elde edilirken, ülkemizin dış turizm geliri ABD doları cinsinden %18.2 artışla 11,9 milyar, euro cinsinden %12 artışla 12,6 milyar olmuş, ABD doları cinsinden Avrupa'nın dış turizm gelirinin %4.89'u oranında bir dış turizm geliri elde edilmiştir. Aynı yıl ülkemizdeki yabancı başına ortalama turizm harcaması ise 697,3 \$ olarak gerçekleşmiştir.

iv. 2003 yılı:

2003 yılı başta ABD'nin Irak'a müdahalesi olmak üzere, birçok olumsuzluğun yaşandığı ve buna bağlı olarak dünya genelinde uluslararası turist girişlerinde bir önceki yıla göre %1.7 azalışın görüldüğü bir yıl olmasına rağmen, Avrupa'da yabancı turist sayısı %0.3 artışla 408,6 milyon olmuştur. Aynı yıl ülkemize gelen yabancı turist sayısında ise önceki yıllara göre daha düşük oranda olmakla birlikte sıcak çatışmaların yaşandığı Irak'a komşu bir ülke olarak yıl, %5.84 gibi başarı sayılabilecek artışla sonuçlandırılarak 14,02 milyon yabancı turist sayısına ulaşılmıştır. Böylelikle yabancı ziyaretçi sayısına göre ülkemizin Avrupa turizmi içindeki payı %3.43'e yükselmiştir. 2003 yılında Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasına göre Almanya 3.332.451 ziyaretçi ile birinci (%23.75), 1.281.407 ziyaretçi sayısı ile Rusya Federasyonu ikinci (%9.13), 1.091.404 ziyaretçiyle İngiltere üçüncü (%7.78) sıradadır. İngiltere'yi, Bulgaristan, Hollanda, İran, Fransa, Yunanistan, Avusturya, İsrail, Belçika ve Ukrayna izlemektedir. 2003 yılında ülkemize gelen yabancı ziyaretçiler sıralamasında ilk sırada yer alan Almanya bir önceki yıla göre %4.29 oranında azalmış, bunu %64.44 ile Danimarka, %25.99 ile Finlandiya, %9.98 ile Fransa, %17.74 ile Lüksemburg, %26.41 ile Portekiz, %22.86 ile Çek Cumhuriyeti, %32.20 ile Polonya, %28.19 ile Japonya, %19.61 ile Yeni Zelanda izlemiştir. Buna karşın, Hollanda (%7.65), İngiltere (%5.19), İrlanda (%11.08), Yunanistan (%40.53) ve İsviçre (%31.71) artış kaydeden belli başlı ülkelerdir.

2003 yılında kurlardaki değişimin etkisi ve ABD dolarının euro karşısında güçlü değer yitirmesi nedeniyle, dış turizm gelirleri, değerlendirmenin ABD doları ya da euro cinsinden yapılmasına göre ciddi farklılıklar göstermiştir. Buna göre, ABD doları cinsinden Avrupa genelinde elde edilen dış turizm geliri, bir önceki yıla göre 41,8 milyar dolarlık artışa karşılık gelen %17.2'lik artışla 285,1 milyar \$ olurken, euro cinsinden 5,1 milyar € azalışa karşılık gelen %2 azalış ve 252 milyar € ile son iki yılın gerisinde kalan bir gelir elde edilmiştir. Ülkemizin dış turizm gelirleri ise ABD doları cinsinden %10.9 artışla 13.2 milyar olurken, euro cinsinden %7.3 azalışla, 11.6 milyar € olmuştur. Buna göre, ABD doları cinsinden ülkemizin dış turizm kazancı Avrupa bölgesi dış turizm kazancının %4.6'sına ulaşmıştır. 2003 yılında ülkemizi ziyaret eden yabancı başına ortalama harcama ise 702.5 \$ olmuştur.

2003 yılında euronun güçlü para birimi haline gelmesi, Avrupadaki turizm hareketlerini de önemli ölçüde etkilemiştir. Euronun güçlü olması, tek para birimini kabul etmiş Avrupa Birliğine üye ülkelere gidecek olan tüketicileri ülkelerinde kalmaya ya da kısa süreli gecekemelerle komşu destinasyonlara ya da euro bölgesi dışındaki ülkelere gitmeye zorlamıştır. Bir diğer ifadeyle güçlü euro, euro bölgesindeki ülkelere yabancı turist girişini azaltırken, bu bölgelerdeki ülkelere diğer destinasyonlara seyahat talebini artırmıştır. Buna göre, euro bölgesindeki Avrupa ülkelerine Kuzey Amerika'dan gelişlerde %12, dünyanın diğer bölgelerinden gelişlerde %5 azalma görülmüştür. Bunun tersine örneğin, söz konusu yıl sterlinin eurodan daha düşük değerde olması nedeniyle İngiltere'ye komşu, tek para birimini kabul etmiş AB üyesi ülkelere İngiltere'ye gidişler %6 oranında artmıştır. Bunun gibi, euro bölgesi dışındaki aralarında ülkemizin olduğu bazı ülkeler bu durumdan kazançlı çıkmışlardır. Çünkü, bu ülkelere olan seyahat tercihlerinde güçlü bir artış görülmüştür. Bazı ülkeler ise iç turizmi canlandırıcı bir çaba içerisine girmişlerdir.

v. 2004 yılı:

2004 yılında bir önceki yıla göre, uluslararası turist girişleri dünya genelinde %9,89 artış gösterirken, Avrupa ülkelerine yabancı turist girişi genel ortalama olarak % 4.2 ile sınırlı kalmış ve yabancı turist sayısı 425,6 milyon olmuştur. Söz konusu yıl ülkemize gelen yabancı turist sayısındaki artış ise dünya ve Avrupa ortalamasının çok üzerinde gerçekleşmiştir. 2004 yılında ülkemize gelen yabancıların sayısı bir önceki yıla göre %24.86 artarak 17,5 milyon olmuştur. 2004 yılında Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasına göre Almanya 3.983.899 ziyaretçi sayısı ile birinci (%22.74), 1.605.006 ziyaretçi sayısı ile Rusya Federasyonu ikinci (%9.16), 1.387.808 ziyaretçi ile İngiltere üçüncü (%7.92) sıradadır. İngiltere'yi, Bulgaristan, Hollanda, İran, Fransa, Yunanistan, Avusturya, Belçika, Azerbaycan, İtalya, İsrail, Ukrayna ve ABD izlemektedir.

Gelirler açısından bakıldığında ise ABD doları cinsinden Avrupa bölgesinin dış turizm gelirleri %15.25 artışla 326,3 milyar \$ olurken, euro cinsinden artış %4.8 ile sınırlı kalmış ve 262,3 milyar € olmuştur. Ancak Avrupa, dünya genelindeki yabancı turist girişinin yarısından fazlasını elde etmeyi sürdürerek 2004 yılı toplam yabancı turist girişinin %55.56'sını elde etmiştir. Ülkemizin 2004 yılı turizm gelirleri de ABD doları cinsinden yapılan hesaplama göre, yabancı turist girişlerindeki artışla aynı paralelde %20.03 artarak 15,88 milyar \$'a ulaşmıştır. Buna göre, ülkemizin dış turizm kazancı Avrupa genelindeki dış turizm kazancının %4.86'sı olmuştur. 2004 yılı yabancı başına ortalama harcama ise 705,8 \$ olarak gerçekleşmiştir.

vi. 2005 yılı:

Dünya Turizm Örgütü'nün Ocak 2006'da yayımladığı geçici nitelikteki son verilerine göre, 2005 yılında Avrupa genelinde yabancı turist sayısı % 4.3 artışla, 443.9 milyon olmuştur. Dünya Turizm Örgütü Avrupa'daki bu artış oranını, yabancı turist göndericisi konumundaki Almanya gibi büyük pazarlarda yaşanan ekonomik durgunluğu dikkate alarak cesaret verici olarak değerlendirmektedir. Ayrıca daha önce 400 milyondan fazla çok şişkin bir temele sahip olan Avrupa, mutlak değer olarak yabancı turist girişlerindeki 18 milyon artışla oldukça önemli bir ilerleme kaydetmiş görünüyor. Ülkemizdeki duruma bakıldığında ise yabancı turist girişlerinin %20,59'luk bir artışla ilk defa 20 milyonu aşarak, 21.1 milyona ulaştığı görülmektedir. Bakanlığımızın verilerine göre, OECD ülkelerinden gelen ziyaretçi sayısında %17,90'lık, Doğu Avrupa'dan gelen ziyaretçi sayısında ise %20,83'lük artış kaydedilirken, ülkemize gelen yabancıların %60,32'sini (12.741.173) OECD, % 27.66'sını (5.842.699) Doğu Avrupa ülkelerinden gelenler oluşturmuştur. 2005 yılında ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasında Almanya %20,09 (4.243.602) ile birinci, Rusya Federasyonu % 8,83 (1.864.603) ile ikinci, İngiltere % 8.32 (1.758.072) ile üçüncü sıradadır. İngiltere'yi Bulgaristan, Hollanda, İran, Fransa, Yunanistan, Belçika, Avusturya, ABD, Azerbaycan, İsveç, İtalya ve İsrail izlemektedir.

Turizm gelirleri açısından Avrupa'ya ilişkin rakamlar henüz açıklanmamış olduğu için bir değerlendirme yapma olanağı bulunmamaktadır. Bakanlığımız tarafından yayımlanan son verilere göre, ülkemizde 2005 yılına ilişkin ilk 9 aylık toplam turizm gelirleri ise 14,57 milyon \$'dır. 2004 yılı aynı dönemdeki turizm gelirlerinin 12,64 milyon \$ olduğu dikkate alındığında, 2005 yılı ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre turizm gelirlerindeki artışın %15 olduğu görülmektedir.

C- Fransa Turizm Pazarı:

1.1984-2005 döneminde ülkemize gelen fransız ziyaretçi sayısı ve pazar payındaki değişimler:

İnceleme konumuzu oluşturan fransız pazarının yapısı ile ilgili ayrıntılı bilgilere geçmeden önce, 1984-2005 döneminde, ülkemizi ziyaret eden yabancıların ve fransızların sayısı ile ülkemize gelen yabancı ziyaretçiler toplamı içinde fransızların payına bakmakta yarar bulunmaktadır.

	Türk sınır kapılarından giriş yapan yabancıların toplamı	Türk sınır kapılarından giriş yapan fransızların toplamı	Fransızların toplam gelen yabancılar içindeki payı (%)
1984	2.117.094	103.359	4.8
1985	2.614.924	149.950	5.7
1986	2.391.085	143.971	6.0
1987	2.855.546	168.566	5.9
1988	4.172.727	246.784	5.9
1989	4.459.151	283.545	6.3
1990	5.389.308	310.809	5.7
1991	5.517.897	117.070	2.1
1992	7.076.096	247.603	3.5
1993	6.500.638	301.009	4.6
1994	6.670.618	233.142	3.4
1995	7.726.886	251.609	3.2
1996	8.614.085	251.976	2.9
1997	9.689.004	333.781	3.4
1998	9.752.697	436.932	4.4
1999	7.487.285	270.280	3.6
2000	10.428.153	449.545	4.3
2001	11.618.969	524.170	4.5
2002	13.256.028	522.740	3.9
2003	14.029.558	470.582	3.3
2004	17.516.908	548.858	3.1
2005	21.122.798	701.192	3.2

Kaynak:

T.C. Turizm Bakanlığı

Yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi, fransız ziyaretçilerin ülkemize gelen toplam yabancılar içindeki payının en yüksek olduğu dönem, 1985-1990 yılları arasındaki dönem olmuştur. 1989 yılında, fransız ziyaretçilerin toplam yabancı ziyaretçiler içindeki payı, son 20 yıllık periyottaki en yüksek düzeye ulaşarak, yabancı ziyaretçilerin %6.3'ü olmuş, daha sonra bu orana ulaşamamıştır. 2000 yılından bu yana rakamlara bakıldığında ise fransızların ülkemizi ziyaret eden yabancılar içindeki payının giderek azaldığı ve 2004 yılında %3.1 oranıyla 1991 ve 1996 yıllarından sonraki en düşük düzeye indiği görülmektedir.

Rakamsal olarak bakıldığında, 1993 yılında 301 bin olan fransız ziyaretçi sayısının, 1994 yılında ABD'nin Irak'a müdahalesi nedeniyle 233 bin düzeyine indiği, 1997 yılına kadar yaklaşık bu düzeyde kaldıktan sonra, 1997 ve 1998 yıllarında hızlı bir artış kaydederek, 1997 yılında Irak savaşından önceki düzeyine, 1998 yılında ise 436 bine ulaştığı görülmektedir. 1999 yılında 17 Ağustos depremi nedeniyle ülkemize gelen fransız turist sayısı 270 düzeylerine inmişse de 2000 yılında tekrar eski düzeyine ulaşmıştır. 2001 ve 2002 yıllarında 520 bin civarında olan fransız ziyaretçi sayısı, 2003 yılında ABD'nin Irak'a ikinci müdahalesi nedeniyle 2000 yılındaki düzeyine inmiş, 2004 yılında, 2003 yılındaki düşmenin geri alınışı niteliğindeki bir artışla 2001 ve 2002 yıllarındaki düzeyine ulaşmıştır. 2005 yılında ise ülkemizi ziyaret eden fransız turist sayısı 701 bin olmuştur.

1984-2005 döneminde sınır kapılarımızdan ülkemize giriş yapan yabancı ziyaretçi ve fransızların sayısındaki bir önceki yıla göre değişimler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

	Toplam gelen yabancı sayısındaki değişim (%)	Gelen fransız sayısındaki değişim (%)
1985/1984	23.5	45.0
1986/1985	-8.5	-3.9
1987/1986	19.4	17.0
1988/1987	46.1	46.4
1989/1988	6.8	14.8
1990/1989	20.8	9.6
1991/1990	2.3	-62.3
1992/1991	28.2	111.4
1993/1992	-8.1	21.5
1994/1993	2.61	-22.5
1995/1994	15.8	7.9
1996/1995	11.4	0.1
1997/1996	12.4	32.4
1998/1997	0.65	30.9
1999/1998	-23.2	-38.1
2000/1999	39.2	66.3
2001/2000	11.4	16.6
2002/2001	14.0	-0.2
2003/2002	5.8	-9.9
2004/2003	24.8	16.6
2005/2004	20.6	27.7

Yukarıdaki tablodaki oransal değişimler karşılaştırıldığında, 1984-2005 döneminde yurdumuza gelen fransızların sayısındaki değişimin, toplam yabancı turist sayısındaki değişimden bağımsız bir yapıda olduğu izlenimi edinilmektedir. Toplam yabancı ziyaretçi sayısında bir önceki yıla göre düşme gözlemlendiği 1986, 1993 ve 1999 yıllarına baktığımızda, 1986 yılında toplamdaki %8.5'lik düşüşe karşılık, fransız ziyaretçi sayısında daha az %3.98'lik düşme görülmüş, 1993 yılında toplamdaki %8.1'lik düşüşe rağmen, fransız ziyaretçi sayısında %21.5'lik artış görülmüş, 1999 yılında ise toplam ziyaretçi sayısındaki %23.2'lik düşmeye karşılık, fransız ziyaretçi sayısında daha fazla %38.1'lik azalma görülmüştür. Bunun yanı sıra, toplam ziyaretçi sayısında 1991 yılında %2.3, 1994 yılında %2.61 artış görülürken, fransız ziyaretçi sayısında 1991 yılında %62.3, 1994 yılında %22.5 gibi ciddi oranda düşüşler görülmektedir. Keza, 1992 yılında toplam ziyaretçi sayısı %28.2 artarken,

fransız ziyaretçilerin sayısı %111.4 gibi anormal bir yükseliş göstermiş, 1996 yılında toplam ziyaretçi sayısı %11.4 artış gösterirken, fransız ziyaretçi sayısı %0.1 artmıştır. 2003 yılında, aşağıda görüleceği gibi, fransızların 2002 yılında 17 milyon olan yurtdışı çıkışları 17,34 milyon olmuş, ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı %5.8 artarken fransız ziyaretçi sayısı %9.97 gibi ciddi bir düşüş göstermiştir. 2004 yılında yurdumuza gelen yabancı ziyaretçi sayısı %24.8 artarken, fransız ziyaretçi sayısı %16.6 oranında artış göstermiştir. 2005 yılında ise toplam yabancı ziyaretçi sayısı %20.59 oranında artışa karşılık, fransız ziyaretçi sayısı % 27.7 artmıştır.

Bu karşılaştırmalar, Bakanlığımızca yürütülen yurtdışı tanıtım faaliyetlerinin ve özellikle de reklam kampanyalarının etkinliğini tartışmak açısından önem arz etmektedir. İnceleme kolaylığı açısından yakın dönem olan **2000 ve sonrasına baktığımızda, yürütülen tanıtım faaliyetlerinin genelde başarılı olduğu, dünya genelinde sorunlu yıllar olarak değerlendirilen 2001 yılı takip eden 2002 ve özellikle 2003 yıllarında dahi ülkemize gelen toplam yabancı ziyaretçi sayısında dünya ve Avrupa ortalamasının çok üzerinde artışlar elde edildiği halde, aynı dönem için yürütülen tanıtım faaliyetlerinin fransız pazarındaki olumlu etkilerini görmek mümkün olamamıştır. 2004 yılındaki artış, 2003 yılındaki düşüşün geri alımı niteliğindedir.** Bu durumun, fransız tüketicinin yapısından, fransız pazarında son dakika satışlarının ağırlıklı olmamasından ve reklamların sonuçlarının alınmasının belli bir zaman aralığından sonra sözkonusu olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

2002-2004 döneminde, Fransız Turizm Bakanlığının verilerine göre, yurtdışında konaklayan fransızların sayısı, Bakanlığımız verilerine göre ülkemiz sınır kapılarından giriş yapan fransızların sayısı ve bunlara ilişkin oranlar, aşağıdaki tabloda aylar ve yıllar itibariyle ayrıntılı olarak verilmiştir.

	2002		2003		2004	
	Yurtdışı- na çıkan fransız sayısı*	Ülkemize gelen fransız sayısı**	Yurtdışı- na çıkan fransız sayısı*	Ülkemize gelen fransız sayısı**	Yurtdışı- na çıkan fransız sayısı*	Ülkemize gelen fransız sayısı**
Ocak	712.000	9.066	813.000	10.231	878.000	13.386
Şubat	888.000	14.926	803.000	20.988	1.163.000	17.214
Mart	1.066.000	19.897	1.135.000	17.372	1.312.000	18.916
Nisan	1.817.000	44.503	1.463.000	23.177	1.934.000	41.102
Mayıs	1.997.000	51.720	1.977.000	31.447	2.406.000	53.302
Haziran	1.414.000	58.274	1.727.000	49.249	1.897.000	54.619
Temmuz	1.672.000	80.813	1.505.000	82.652	1.981.000	102.186
Ağustos	2.861.000	89.064	2.763.000	91.201	3.109.000	94.291
Eylül	1.787.000	61.675	1.813.000	54.658	1.704.000	51.835
Ekim	1.236.000	49.463	1.385.000	49.404	1.620.000	48.338
Kasım	912.000	19.587	1.131.000	22.630	1.168.000	28.305
Aralık	691.000	23.752	825.000	17.573	796.000	25.364
TOPLAM	17.053.000	522.740	17.340.000	470.582	19.968.000	548.858

Kaynak: * Fransa Turizm Bakanlığı,

** T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Ülkemize Gelen Fransızların Yurtdışına Çıkan Fransızlara Oranı (%)

	2002	2003	2004
Ocak	1.27	1.25	1.52
Şubat	1.68	2.61	1.48
Mart	1.86	1.53	1.44
Nisan	2.44	1.58	2.12
Mayıs	2.58	1.59	2.21
Haziran	4.12	2.85	2.87
Temmuz	4.83	5.49	5.15
Ağustos	3.11	3.3	3.03
Eylül	3.45	3.01	3.04
Ekim	4.00	3.56	2.98
Kasım	2.14	2.00	2.42
Aralık	3.43	2.13	3.18
TOPLAM	3.06	2.71	2.74

Fransa Turizm Bakanlığının verilerine göre, “11 Eylül” olayının yaşandığı 2001 yılında, fransızların yurtdışı konaklamaları 15,98 milyon iken, 2002 yılında bu rakam %6.7 artışla 17,05 milyona ulaşmış, Türkiye’ye gelen fransız sayısı ise 2001 yılında 524.170 iken, 2002 yılında %0.27 azalışla 522.740 olmuştur. Diğer bir ifadeyle, **2002 yılında fransızların yurtdışına seyahat talebindeki artıştan ülkemiz yararlanamıştır.** Oransal olarak bakıldığında da 2001 yılında fransızların yurtdışı konaklamalarının %3.28’i Türkiye’de gerçekleştirilirken, 2002 yılında bu oranın %3.06’ya düştüğü görülmektedir.

Irak savaşının yaşandığı 2003 yılı genelde Türkiye için olumlu sonuçlanmışsa da bu etki fransız pazarına yansımamış, söz konusu yıl ülkemize gelen fransız sayısı %9.9 azalışla 470.582 olmuştur. Ülkemizi ziyaret eden fransızların sayısında, ABD’nin Irak’a müdahalesinin başladığı Mart ayını izleyen Nisan ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %47.9 oranında azalma olmuş, bu durum %39.1 azalışla Mayıs ve %15.3 azalışla Haziran ayında da devam etmiş, Temmuz ve Ağustos aylarında bir önceki yılın aynı dönemindeki değerlere yakın bir seyir izlenmiş, Eylül’de tekrar %11.3 gibi önemli sayılabilecek bir düşme gözlenmiş ve yıl %9.97 azalışla sonuçlanmıştır. **Aynı yıl fransızların yurtdışı konaklamaları %1.6 gibi düşük bir oranda da olsa artış göstermiştir.**

Dış turizm hareketleri açısından genelde çok olumlu geçen 2004 yılında ise ülkemize gelen fransız ziyaretçilerin sayısının %16 oranında artarak 2001 ve 2002 yıllarındaki düzeye ulaştığı, ancak söz konusu yıl fransızların, dünya genelinde yurtdışı konaklamalarında %15 oranında artış olduğu dikkate alındığında, pazar payımızda bir değişme olmadığı görülmektedir.

2002-2004 dönemi verilerinden hareketle, Ocak, Şubat ve Mart aylarında ülkemize gelen fransızların oransal olarak, yurtdışına çıkan fransızların daha düşük bir yüzdesini oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, ülkemizdeki kış turizmi olanaklarının yeterli olmaması ile açıklanabilir. Aynı şekilde yurt dışına çıkan fransızların oransal olarak daha fazla Temmuz ayında Türkiye’yi tercih ettiklerini görmekteyiz. “Büyük tatil” olarak adlandırılan ve yurt dışına çıkışların maksimuma ulaştığı Ağustos ayında ise yurtdışına çıkan fransızların toplamı içinde Türkiye’yi tercih edenlerin oranının, Temmuz ayına göre daha düşük olması dikkati çeken önemli bir durumdur. Buna göre; 2002 yılı Temmuz ayı itibariyle yurt dışına çıkan 1.672.000 fransızın 80.813’ü (%4,83), Ağustos ayı itibariyle yurt dışına çıkan 2.861.000 fransızın 89.064’ü (%3.11), 2003 yılında Temmuz ayı itibariyle yurt dışına çıkan 1.505.000 fransızın 82.652’si (%5.49), Ağustos ayı itibariyle yurt dışına çıkan 2.763.000 fransızın 91.201’i (%3.3), 2004 yılında Temmuz ayı itibariyle yurt dışına çıkan 1.981.000 fransızın 102.186’sı (%5.15), Ağustos ayı itibariyle yurt dışına çıkan 3.109.000 fransızın 94.291’i (%3.04) tatil için ülkemizi tercih etmiştir.

2. Fransızların iç ve dış turizm hareketleri:

Yukarıda yer alan istatistiki bilgilerden sonra, pazarı geliştirme konusunda getirilecek önerilere esas oluşturması ve fransız pazarını daha yakından tanıma amacıyla Fransa Turizm Bakanlığının 2002 yılından itibaren ayrıntılı olarak yayımlamakta olduğu iç ve dış turizm hareketlerine ilişkin bazı verilere bakmakta yarar bulunmaktadır.

i. 2002 yılı:

Fransa Turizm Bakanlığının resmi verilerine göre, 2002 yılında, 15 yaş ve üzerindeki fransızların %73.7'si en az bir gece süren bir seyahat yaparken, %66.1'i 4 gün ve daha fazla süren seyahat gerçekleştirmiş, %21.8'i en az bir gece yurtdışına seyahat etmiştir.

Fransızlar **2002 yılında** turistik amaçlı 166.9 milyon konaklama, 936,3 milyon geceleme yapmışlardır. Ortalama konaklama süresi 5.6 gündür. **Turistik konaklamaların %90'ı Fransa'da, %10'u yurtdışında gerçekleştirilmiş** olup, konaklamaların %52.1'ini 4 gecedan kısa süreli konaklamalar, %47.9'unu ise 4 gecedan uzun süreli konaklamalar oluşturmaktadır.

Yurtiçinde ortalama konaklama süresi 5.3 gün iken, yurtdışında bu süre 7.9 güne çıkmaktadır. 4 günden kısa süreli konaklamalarda ortalama konaklama süresi 1.8 gün, 4 günden uzun süreli konaklamalarda ise ortalama konaklama süresi 9.7 gün olmuştur.

2002 yılında fransızların %6.4'ü turistik seyahatlerini seyahat acentası veya tur operatöründen tur satın alarak gerçekleştirmiş, bu oran yurtdışı seyahatlerde %40.6'ya ulaşmıştır.

Fransızlar 2002 yılında yurtdışında 17 milyon konaklama, 129.8 milyon geceleme yapmışlardır. Yurtdışında ortalama konaklama süresi, yukarıda da belirtildiği üzere 7.9 gece olmuştur. Yurtdışı konaklamalarının %71.1'i Avrupa'da, %9.2'si Amerika kıtasında, %14.7'si Afrika'da, %7.9'u Asya ve Okyanusya kıtalarında yapılmıştır. En kısa yurtdışı konaklama süresi 6.9 gün ile Avrupa ülkelerinde olurken, onu 9.2 gün ile Afrika izlemiştir. Daha uzak mesafeler olan Amerika kıtasında ortalama konaklama süresi 11.6 gün olurken, Asya ve Okyanusya'da bu süre 12.4 güne çıkmaktadır. Detaylara inildiğinde ise fransızların turistik amaçlı yurtdışı seyahatlerinde tercih ettikleri ülkelerin başında iki komşu ülkenin, İspanya ve İtalya'nın geldiği görülmektedir. Yurt dışına seyahat eden fransızların %17.3'si İspanya'yı, %12'si İtalya'yı tercih etmişlerdir. Bu ülkeleri %5.7 ile Belçika ve Lüksemburg, %5.1 ile İngiltere, %4.6 ile Tunus, %4.4 ile Almanya, %3.5 ile ABD, %3.3 ile Portekiz ve Fas, %3 ile Yunanistan izlemektedir. Yurtdışı seyahat için tercih edilen ülkelerin geceleme sürelerine göre bir sıralaması yapılacak olursa, İspanya ve İtalya ilk iki sırada yer almaya devam ederken, onları sırası ile Tunus, ABD, Portekiz, Fas, Yunanistan, İngiltere, Belçika-Lüksemburg ve Almanya izlemektedir. Ortalama konaklama süresi bakımından 2002 yılı tercihlerine bakıldığında ise 11.1 gün ile ABD başta gelirken, onu 10.9 gün ile Portekiz, 9.8 gün ile Yunanistan takip etmişlerdir. **Ülkemiz ise 2002 yılında fransız turistlerin en çok tercih ettiği ilk on ülke arasında yer alamamıştır.**

Fransız turistlerin yapısını net olarak görebilmek açısından iç turizm rakamlarına da bakmakta yarar vardır. **Fransızlar, 2002 yılında turistik seyahatlerinin %90'ını yurt içinde gerçekleştirmişlerdir. Bu oranın %10.3'ünün ikinci konutlarda, %55.8'inin dost ve akraba ziyaretleri şeklinde olmak üzere toplam %66.1'inin ticari olmayan bir şekilde, diğer bir ifadeyle konaklama ücreti ödenmeksizin gerçekleştiğini, yurtiçi turistik konaklamaların sadece %33.9'unun ücret ödeyerek gerçekleştirildiğini görmekteyiz.** Öte yandan, turistik tatil için ülke içinde tercih edilen yerleri deniz kıyısı, dağlar, kırsal kesim ve şehirler şeklinde ayırdığımızda, geceleme olarak ağırlık

%35.8 ile deniz kıyısı, %33.9 ile kırsal kesim, %24.4 ile şehirler ve %18.8 ile dağlar olarak ortaya çıkmaktadır.

ii. 2003 yılı:

2003 yılında 15 yaş ve üzerindeki Fransızların %73.4'ü en az bir gece süren bir seyahat yaparken, bunun %65.6'sı 4 gün ve daha uzun süren seyahat gerçekleştirmişler, %21.6'sı en az bir gece ya da daha uzun süre yurtdışına turistik amaçlı seyahat yapmışlardır.

2003 yılındaki konaklamalar 168,1 milyon ile bir önceki yıldan daha fazla olurken, geceler 935,9 milyon ile bir önceki yılın çok az gerisinde kalmıştır. Ortalama konaklama süresi 2002 yılında olduğu gibi 5.6 gün olmuştur. **Konaklamaların %89.7'si yurtiçinde, %10.3'ü yurtdışında gerçekleştirilirken, %52.9'u 4 günden kısa süreli, %47.1'i 4 günden uzun süreli olmuştur.**

2003 yılında da 2002 yılında olduğu gibi, yurtiçinde ortalama konaklama süresi 5.3 gün olurken, yurtdışında bu süre 7.9 güne çıkmış, 4 günden kısa süreli konaklamalarda ortalama konaklama süresi 1.8 gün, 4 günden uzun süreli konaklamalarda ortalama konaklama süresi 9.8 gün olmuştur.

Fransızlar 2003 yılında yurtdışında 17.3 milyon konaklama, 136.5 milyon geceleme yapmışlardır. Yurtdışı konaklamaların %68'i Avrupa'da, %8'i Amerika kıtasında, %14.2'si Afrika'da, %3.2'si Asya ve Okyanusya kıtalarında, %4.3'ü halen yönetsel olarak Fransa'ya bağlı deniz aşırı ülkelerde yapılmıştır. Bir önceki yıl ile karşılaştırma yapıldığında, Afrika'ya yapılan seyahatlerin bir önceki yıl rakamına yakın olduğu, Amerika kıtasına yapılan seyahatlerde %1, Avrupa'da yapılan seyahatlerde %3.1 azalma olduğu, ancak en belirgin düşüşün %4.7'lik azalma ile SARS salgınının yaşandığı Asya kıtasında olduğunu görmekteyiz. 2003 yılında euronun, ABD doları karşısında güçlü para birimi haline gelmesi ABD'ye yapılacak seyahatleri daha cazip hale getirdiği halde, Fransızların ABD'ne seyahatlerine ilişkin rakamlar tersi bir durum ortaya çıkarmaktadır. 2002 yılında yurtdışı konaklamalarının %3.5'i, gecelerin %4.8'i ABD'de yapılırken ve ortalama konaklama süresi 11.1 gün olurken, 2003 yılında ABD'de yapılan konaklamalarda %62.8, gecelerde %60.4 azalma görülmüş, yurtdışı konaklamalarının %2.2'si, gecelerin %2.9'u ABD'de yapılmış, ortalama konaklama süresi 10.4 gün olmuştur.

2003 yılında da 2002 yılında olduğu gibi, Fransızların turistik amaçlı yurtdışı seyahatlerinde tercih ettikleri ülkelerin başında yine İspanya ve İtalya gelmektedir. Bu ülkeleri Belçika-Lüksemburg, Almanya, İngiltere, Tunus, Fas, Portekiz ve Yunanistan izlemekte ABD ise 10. sırada yer almaktadır.

2003 yılında en uzun konaklama süresi, 12.8 ile yönetsel olarak Fransa'ya bağlı deniz aşırı ülkelere yapılan seyahatlerde görülmektedir.

2003 yılında turistik seyahatlerinin %89.7'sini iç turizm olarak gerçekleştiren Fransızların bunun %10.1'ini ikinci konutlar, %56.2'sini dost ve akraba ziyaretleri olmak üzere %66.3'ünü konaklama ücreti ödemeksizin gerçekleştirdiklerini ve bu oranın 2002 yılına çok yakın olduğunu görmekteyiz.

2002 yılında yurtdışı turizm harcamaları 19.5 milyar euro olan fransızlar, 2003 yılında aynı amaçla 20.7 milyar euro harcamışlardır.

1997 yılından 2003 yılına kadar olan dönem incelendiğinde, son iki yıl, yani 2002 ve 2003 yıllarında fransızların yurtdışına kısa süreli seyahatlerinde dikkati çeker bir artışın ortaya çıktığı, fakat bu nitelikteki turistik seyahatlerin, toplam turistik seyahatlerin %2.8'ini, gecemelerin de %1'ini oluşturduğu için görece ağırlığının zayıf kaldığını, bununla birlikte 1997 yılından bu yana ilk defa kısa süreli yurtdışı seyahatlerdeki ortalama geceleme süresindeki artışın, uzun süreli yurtdışı seyahatlerdeki artıştan fazla olduğu görülmektedir.

Fransa Turizm Bakanlığının verilerine göre, 2003 yılında ülkemize seyahat eden fransızların ortalama konaklama süresi 8.3 gün olmuş, konaklamalarda 2002 yılına göre %24.6, gecemelerde %29.1'lik azalma meydana gelmiştir. Bu düşmede, ABD'nin Irak'a müdahalesinin etkisi olduğu söylenebilir.

iii. 2004 yılı:

2004 yılında 15 yaş ve üzeri fransızların %74.3'ü en az bir gece süren bir seyahat yaparlarken, bunun %65.9'u 4 gün ve daha uzun süren seyahat gerçekleştirmişler, %23.5'i en az bir gece ya da daha uzun süre yurtdışına turistik amaçlı çıkış yapmışlardır.

2004 yılındaki konaklamalar ve gecemeler, 2003 yılı rakamlarının biraz üzerine çıkarak 177.7 milyon konaklama ve 935.5 geceleme şeklinde gerçekleşmiştir. Ortalama konaklama süresi ise bir önceki yıldan biraz daha aşağıda 5.4 gün olmuştur. **Konaklamaların %89.2'si yurtiçinde, %10.8'i yurtdışında gerçekleştirilirken, %54.4'ü 4 günden kısa süreli, %45.6'sı 4 günden uzun süreli olmuştur.** Kısa süreli konaklamalarda bir önceki yıla göre artış görülmektedir. 2004 yılında, yurtiçinde ortalama konaklama süresi önceki yıllara göre hafif düşüşle 5.1 gün olurken, 7.9 gün olan yurtdışında ortalama konaklama süresinde bir değişiklik olmamıştır.

2004 yılında fransızların yurtdışı konaklama ve gecemelerinde bir artış görülmektedir. Söz konusu yıl, bir önceki yıla göre yurtdışı konaklamaları %15 artışla 19.9 milyon olurken, yurtdışı gecemeler de %11.2 artışla 151,9 milyon olmuştur. Avrupa ve Asya-Pasifik bölgelerine olan konaklama ve gecemelerde bir azalma olurken, Amerika'da yapılan konaklama ve gecemelerde çok hafif, Afrika'daki konaklamalarda %14, gecemelerde ise %8.9 oranında artış görülmüştür. Yurtdışı harcamalarda da konaklama ve gecemelere paralel olarak %11 artış olmuş ve harcamalar 23 milyar euroya ulaşmıştır.

Fransızların turistik amaçlı yurtdışı seyahatlerinde tercih ettikleri ilk on ülkede değişiklik olmamakla birlikte, bu ülkelere Portekiz, ABD ve Yunanistan'ın önüne geçen Mısır da dahil olmuştur. **2004 yılında da ülkemiz fransızların yurtdışı seyahatleri için tercih ettikleri ilk 10 ülke arasında yer alamamıştır.**

2004 yılında yurtdışına seyahat eden fransızların %83.8'inin seyahatlerini bir rezervasyon yaptırarak gerçekleştirdikleri, bu şekilde seyahat edenlerin %58.1'inin seyahat acentası ya da tur operatörü aracılığıyla, %15.8'inin dernekler aracılığıyla, %1.7'sinin turizm ofisleri ya da sendikalar yardımıyla, %25.3'ünün kişisel olarak rezervasyonlarını yaptıkları ve bu oranların 2003 yılı değerlerine çok yakın olduğu görülmektedir.

2004 yılı turistik seyahatlerinin %89.2'sini iç turizm olarak gerçekleştiren Fransızların, bunun %9.8'ini ikinci konutlar, %46.1'ini aile ziyareti, %12.4'ünü arkadaş ziyareti olmak üzere, toplam %68.3'ünü konaklama ücreti ödemeksizin gerçekleştirdikleri ve bu oranın 2003 yılına göre %3 daha yüksek olduğu görülmektedir.

iv. 2005 yılı :

Fransız turizm pazarına ilişkin 2005 yılı detaylı rakamlarını elde etmek henüz mümkün değilse de Ocak, Şubat, Mart aylarında aylık bazda % 17-18 dolaylarında artan yurtdışına gitme eğilimi, Nisan ayında % 20 seviyesini geçmiş, Mayıs'ta % 24-25 düzeyine ulaştıysa da Haziran ayında tekrar % 20 seviyesine düşmüş ve Temmuz ayında hızlı bir yükselişle % 31.4 düzeyine ulaşmıştır.

3. Fransızların tatile çıktıkları dönemler ve tatil süreleri:

2002 yılında yurtdışına tatile giden 17 milyon Fransızın 9.7 milyonu (%57), 2003 yılında yurtdışına tatile giden 17.3 milyon Fransızın 9.4 milyonu (%54.3) ve 2004 yılında yurtdışına tatile giden 19.9 milyon Fransızın 11.3 milyonu (%56.7) tatil için Nisan-Ağustos dönemini tercih etmiştir. Söz konusu 2002-2004 döneminde, Fransızların yurtdışına çıkışlarının maksimumuna ulaştığı ay Ağustos olmuştur.

Aynı paralelde, 2002 yılında yurdumuza gelen 522.740 Fransızın 324.374'ü (%62), 2003 yılında yurdumuza gelen 470.582 Fransızın 277.726'sı (%59), 2004 yılında yurdumuza gelen 548.858 Fransızın 345.500'ü (%62.94) ülkemizi ziyaret için Nisan-Ağustos dönemini tercih etmişlerdir. En çok tatile çıkılan Temmuz ve Ağustos aylarının dışında, Noel ve yeni yıl tatili dolayısıyla Aralık ayı, okulların kış tatili nedeniyle Şubat ayı, her yıl değişen tarihlerde kutlanan Paskalya tatili nedeniyle 2004 yılında Nisan ayı tatil amaçlı seyahatlerin yoğunlaştığı diğer aylardır.

Ayrıca 1999 yılından bu yana, haftalık 35 çalışma saati uygulamasına geçilmiş olması nedeniyle daha uzun hafta sonu tatilleri, kısa süreli seyahat eğilimini etkileyen önemli bir faktör olmuştur.

2005 yılında, Ipsos-Europe Assistance tarafından Fransız, Alman, İngiliz, İtalyan, İspanyol, Belçikalı ve Avusturyalılar arasında gerçekleştirilen bir ankete göre, Haziran-Eylül döneminde Avrupalıların % 61'inin tatile çıkma düşüncesinde olmasına karşılık, Fransızların söz konusu dönemde tatile çıkma eğilimi %63 ile Avrupa ortalamasının iki puan üzerindedir.

2005 yılı Haziran-Eylül Döneminde Tatile Çıkma Eğilimi

	Birden fazla tatile çıkma düşüncesinde olanlar (%)	Bir defa tatile çıkma düşüncesinde olanlar (%)	Tatile çıkma düşüncesinde olanların toplamı (%)	Avrupa ortalamasına göre fark
Avrupa geneli	19	42	61	
İngiltere	36	39	75	+ 14 puan
Fransa	16	47	63	+ 2 puan
İtalya	21	39	60	- 1 puan
Almanya	12	46	58	- 3 puan
Belçika	13	44	57	- 4 puan
Avusturya	13	41	54	- 7 puan
İspanya	11	32	43	- 18 puan

Kaynak: İpsos

Aynı ankete göre, 2005 yazında Avrupalıların %34'ünün bir hafta ve %42'sinin iki hafta tatile çıkma düşüncesinde olmasına karşın, Fransızların %31'i bir hafta ve %37'si iki hafta süreyle tatil yapma kararında olduklarını belirtmişlerdir. Ancak aynı ankette Fransızların (%17) dört hafta ve daha fazla süren tatil yapma konusunda, Avrupa ortalamasının (%11) oldukça üzerinde olmaları dikkati çekmektedir.

Yaz Tatilinde Konaklama Süresi

	Bir haftadan az (%)	Bir hafta (%)	İki hafta (%)	Üç hafta (%)	4 hafta ve daha fazla (%)
Avrupa geneli	10	34	42	13	11
Fransa	5	31	37	17	17
Almanya	8	30	49	20	6
İngiltere	15	35	46	8	10
İspanya	10	22	40	6	22
İtalya	15	43	37	10	8
Belçika	9	37	44	7	8
Avusturya	11	44	42	10	7

ar birden fazla olduğu için toplamlar 100'den fazladır.

Kaynak: İpsos

4. Rezervasyon yaptırma dönemleri :

Yukarıda da belirtildiği üzere, Fransa'da tatile çıkışların yoğunlaştığı aylar, Temmuz ve Ağustos aylarıdır. Bu aylarda gerçekleştirilecek seyahatlere ilişkin rezervasyonlar, genelde Nisan ayına kadar yapılmış olmaktadır. Bunun dışında Noel, Paskalya, okulların kış tatili dönemlerine ilişkin seyahatlerin rezervasyonları, tatilden en az iki ay önce yapılmakta, uzun hafta sonu ve kısa okul tatillerini değerlendirmek için yapılacak olan kısa süreli seyahatlerde ise son dakika satışları daha ağırlıklı olmaktadır.

Ipsos-Europe Assistance tarafından 2005 yılında yapılan ve yukarıda da sözü edilen ankette, Avrupalıların %70'inin tatil konusundaki kararlarını tatile çıkmadan çok önce verdikleri, %29 oranında Avrupalının ise tatil konusundaki kararlarını son dakikada aldıkları belirlenmiştir.

5. Tercih edilen tatil türleri:

Tatil için Fransızların tercih ettikleri tatil türleri arasında, aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere deniz turizmi, kırsal turizm ve kent merkezlerini ziyaret şeklindeki turizm türlerinin yanı sıra dağ turizmi ağırlıklı bir öneme sahiptir.

Tatil türleri	2003 geceleme dağılımı (%)	2004 geceleme dağılımı (%)	2004/2003 gelişimi (%)
Deniz	40.9	40.6	3.8
Dağ	18.5	19.2	8.8
Dağ ve kış sporları	4.0	4.4	16.3
Kırsal turizm	32.0	31.6	3.5
Göl	5.5	5.5	4.4
Kent	25.3	28.7	19.0
Diğer	2.5	3.4	42.8
Gecelemeler Toplamı			4.6

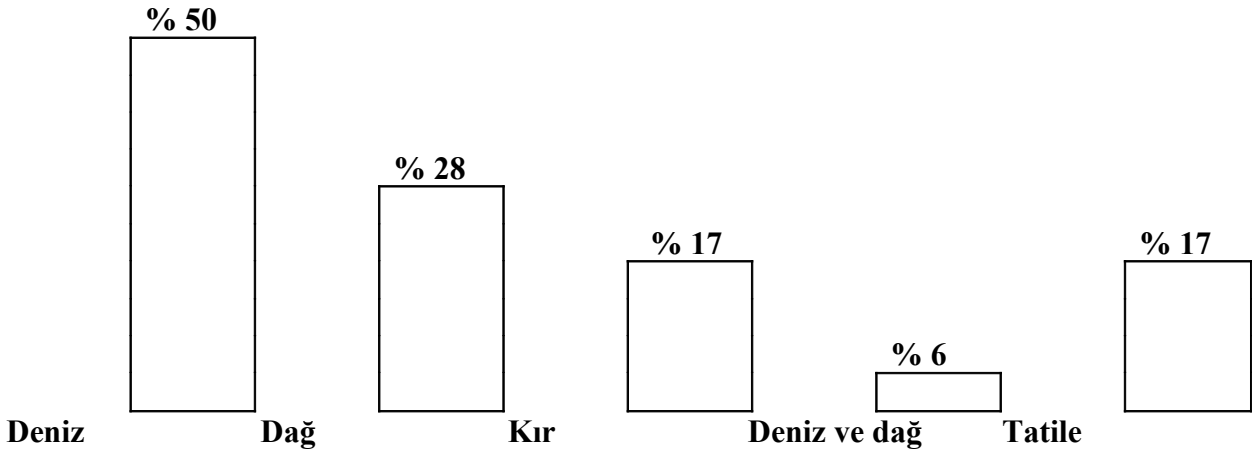
*Yanıtlar

birden fazla olduğu için her kolon toplamı 100'den fazladır.

Kaynak: Suivi de la demande touristique des français. Direction du Tourisme/TNS Sofrès

İpsos-AMSFSHE (Association des Maires des Stations Françaises de Sport d'Hiver et d'Ete) tarafından 2002 yılında yapılan bir araştırmaya göre, otuz yıldan bu yana deniz kıyısında tatil, Fransızlar tarafından en çok tercih edilen tatil türüdür. Söz konusu araştırmaya göre, tüm tatil dönemleri dahil edilerek alınan ortalamada, uzun süreli konaklamalarda deniz turizminin, kırsal turizm ve dağ turizmini önemli ölçüde geride bıraktığı ve uzun süreli konaklamaların %37'sinin deniz kıyısında, %25'inin kırsal ve %18'inin dağda gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Fransızların Yaz Tatili Tercihleri

% 70 üst düzey yönetici
% 60 üç ve daha fazla çocuklular
% 57 İle de France'da oturanlar

% 39 ara meslek grupları
% 35 İle de France ve güneydoğuda Fransa'da oturanlar
% 35 iki çocuklu aileler
% 34 60-69 yaş grubu

% 25 70 yaş ve üzeri
% 22 Kamu görevlileri
% 22 İle de France'da oturanlar
%21 çocuksuz aileler

çıkmayanlar
% 33 düşük gelirli
% 31 70 yaş ve üzeri
%26 Güneybatı Fransa'da oturanlar
%21 çocuksuz aileler

Kaynak: Ipsos

Ancak özellikle yaz dönemi incelendiğinde, durumun biraz daha farklılık gösterdiği, yaz döneminde % 50 oranı ile deniz turizminin fransızlar tarafından en çok tercih edilen tatil türü olmasına karşılık, tatili dağlarda geçirme yönündeki tercihin, kırsal kesimde tatil tercihinin önüne geçtiği, fransızların % 28'inin yazın tatil için dağları tercih ederken, kırsal kesimdeki turistlerin % 17 oranında kaldığı görülmektedir.

6. Hedef kitle :

Fransa Turizm Bakanlığının verilerine göre, 25-64 yaş grubundaki çocuksuz fransızların, turistik seyahatler yapma konusunda, diğer kategorilere göre daha dinamik oldukları ve bu grubun 2001 yılında %65.9'unun, 2002 yılında %67'sinin, 2003 yılında ise %67.3'ünün seyahate çıktıkları görülmektedir. Gençlik turizminin hedef kitlesini oluşturan 15-24 yaş grubu fransızların 2001 yılında %13.6'sı, 2002 yılında %14.8'i, 2003 yılında %14.3'ü turistik amaçlı seyahat yaparken, üçüncü yaş turizminin hedef kitlesini oluşturan, maddi bakımdan daha rahat para harcama eğiliminde olan ve seyahat etmek için daha fazla zamana sahip 65 yaş ve üzerindeki fransızların ise 2001 yılında %18.7'si, 2002 yılında %19'u ve 2003 yılında %18.6'sı seyahat etmişlerdir. Kadrolu statüde çalışanların ve serbest meslek sahiplerinin ise 2001 yılında %14'ü, 2002 yılında %14.7'si, 2003 yılında %14.9'u seyahat etmişlerdir.

Ancak Fransa Turizm Bakanlığının "2004 yılı turizm hesapları"nda yer alan açıklamaya göre, 2004 yılında yukarıdaki yapıda bir değişiklik görülmüş ve daha önceki yıllarda fransız turizm pazarının dinamiğini ailevi yükümlülüğü olmayan şahıslar, 15-24 yaş grubundaki gençler, 65 yaş ve üzerindeki, kadrolu olarak çalışanlar ve serbest meslek sahipleri (avukatlar, doktorlar vs.) oluştururken, 2004 yılında, 25-30 yaş grubu, tüccarlar, çiftçiler ve iki çocuklu ailelerin seyahate çıkma oranlarında, 2003 yılına göre net artışlar görülmüştür.

Bakanlığımız ile DİE Başkanlığı tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen "ülkemizden çıkış yapan yabancı ziyaretçiler araştırması"na göre, 2001 yılında sınır kapılarımızdan çıkış yapan fransız vatandaşlarının ve Fransa'da ikamet edenlerin yaş grupları itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yaş Gruplarına Göre Dağılım (2001)

	15-24 yaş grubu	25-44 yaş grubu	45-64 yaş grubu	65 yaş ve üzeri	Toplam	0-14 yaş grubu	GENEL TOPLAM
Fransız vatandaşları	42.918	188.167	171.782	49.311	452.177	52.795	504.972
Kadın	26.582	82.935	69.550	16.581	195.648		
Erkek	16.336	105.232	102.232	32.730	256.530		
Fransa'da ikamet edenler	45.241	192.991	174.761	47.821	460.814	52.488	513.302
Kadın	27.610	83.835	71.811	16.581	199.837		
Erkek	17.631	109.156	102.950	31.240	260.977		

Kaynak : T.C. Turizm Bakanlığı

Kayn

Yaş Gruplarına Göre Oransal Dağılım (2001)

	15-24 yaş grubu (%)	25-44 yaş grubu (%)	45-64 yaş grubu (%)	65 yaş ve üzeri (%)	Toplam (%)	0-14 yaş grubu (%)	GENEL TOPLAM (%)
Fransız vatandaşları	8.49	37.27	34.02	9.76	89.54	10.46	100
Kadın	61.94	44.08	40.49	33.63	43.27		
Erkek	38.06	55.92	59.51	66.37	56.73		
Fransa'da ikamet edenler	8.81	37.59	34.05	9.32	89.77	10.23	100
Kadın	61.03	43.44	41.09	34.67	43.37		
Erkek	38.97	56.56	58.91	65.33	56.63		

Müfettişliğimizce Türkiye İstatistik Kurumundan temin edilen, 2004 ve 2005 yıllarında ülkemizi ziyaret eden Fransızların yaş grupları itibariyle dağılımı, yukarıda yer alan 2001 yılı rakamları ile birlikte aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yaş Gruplarına Göre Dağılım

	15-24 yaş grubu	25-44 yaş grubu	45-64 yaş grubu	65 yaş ve üzeri	Toplam	0-14 yaş grubu	GENEL TOPLAM
2001 (1)	42.918	188.167	171.782	49.311	452.177	52.795	504.972
2004 (2)	47.089	212.069	150.797	21.237	431.192	85.995	517.187
2005 (2)	57.294	253.307	177.991	32.974	521.566	129.855	651.421

* İkamet

ülkesi Fransa olanlar kapsam dışındadır.

Kaynak : (1) T.C. Turizm Bakanlığı
(2) Türkiye İstatistik Kurumu

Yaş Gruplarına Göre Oransal Dağılım

	15-24 yaş grubu (%)	25-44 yaş grubu (%)	45-64 yaş grubu (%)	65 yaş ve üzeri (%)	Toplam (%)	0-14 yaş grubu (%)	GENEL TOPLAM (%)
2001	8.49	37.27	34.02	9.76	89.54	10.46	100
2004	9.10	41.00	29.16	4.11	83.37	16.63	100
2005	8.80	38.88	27.32	5.06	80.06	19.94	100

Yukarıdaki tablolardan, yurdumuzu ziyaret eden Fransızların ağırlıklı biçimde 25-64 yaş grubunda olduğu açıklıkla görülmektedir. Gençlik turizminin hedef kitlesini oluşturan 15-24 yaş grubu, ülkemizi ziyaret eden Fransızların %8-9'unu oluştururken, seyahat etme konusunda daha fazla gelire ve zamana sahip 65 yaş ve üzerindekiilerin oranı, 2001 yılında %9.76 iken, 2004 yılında %50 azalışla %4, 2005 yılında %5 düzeylerine inmiştir. Öte yandan, 15-24 yaş grubundakilerin yaklaşık %62'sini kadınlar oluştururken, bu oransal ağırlık, diğer yaş gruplarında erkekler lehine değişmekte ve ülkemizi ziyaret eden 65 yaş ve üzerindeki Fransızların %66'sını erkekler oluşturmaktadır.

2001 yılı oranları, Fransa Turizm Bakanlığının 2001 yılında yaş grupları itibariyle seyahate çıkma eğilimlerine ilişkin yukarıda yer alan rakamları ile karşılaştırıldığında, 25-64 yaş grubu için bir

paralellik görülmekte, ancak 15-24 yaş grubu ile 65 yaş ve üzerinde negatif bir durumun varlığı dikkati çekmektedir.

Fransa Turizm Bakanlığının "2004 yılı turizm hesapları"nda yer alan, 2004 yılında 25-30 yaş grubu ve iki çocuklu ailelerin seyahate çıkma oranlarında, 2003 yılına göre net artışlar olduğu yönündeki açıklama paralelinde bir durumun varlığını, ülkemize gelen Fransız ziyaretçilerde de görebilmekteyiz. 2001 yılında ülkemizi ziyaret eden 25-44 yaş grubundaki Fransızların oranı %37.27 iken, 2004 yılında bu oran %41 düzeyine yükselmiştir. Benzer bir yükseliş, daha belirgin olarak 0-14 yaş grubunda görülmektedir. 0-14 yaş grubundakilerin toplam içindeki payı 2001 yılında %10 dolayında iken, 2004 yılında %16.63, 2005 yılında 19.94 olmuştur.

Sonuçta, Fransız ziyaretçilerin yaş grupları itibariyle dağılımına bakıldığında, gençlik turizmi ve üçüncü yaş turizmi açısından Fransa pazarında yeterli gelişme kaydedilmediği, özellikle de üçüncü yaş turizmi konusunda yıldan yıla daha olumsuz bir durumun ortaya çıktığı görülmektedir.

Bakanlığımız ile DİE Başkanlığı tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen "ülkemizden çıkış yapan yabancı ziyaretçiler araştırması"na göre, 2001 yılında sınır kapılarımızdan çıkış yapan Fransız vatandaşlarının ve Fransa'da ikamet edenlerin meslek grupları ve eğitim durumları itibariyle dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Meslek Gruplarına Göre Dağılım

	Fransız vatandaşları		Fransa'da ikamet edenler	
Kanun yapıcılar, üst düzey yöneticiler, müdürler	33.996	% 6.73	35.946	% 7.00
Profesyonel meslek grupları	111.962	% 22.17	108.978	% 21.23
Yardımcı profesyonel meslek grupları	54.977	% 10.88	57.345	% 11.17
Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışanlar	63.180	% 12.51	66.154	% 12.89
Hizmet ve satış elemanları	26.566	% 5.26	27.705	% 5.40
Nitelikli tarım, hayvancılık v.b. işlerde çalışanlar	4.814	% 0.95	4.815	% 0.94
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	24.345	% 4.82	24.735	% 4.82
Tesis, makine operatörleri, montajcılar	8.687	% 1.72	9.214	% 1.79
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	12.766	% 2.53	13.103	% 2.55
Silahlı kuvvetler	2.575	% 0.52	3.229	% 0.63
Diğer	108.309	% 21.45	109.590	% 21.35
TOPLAM	452.177	% 89.54	460.814	% 89.77
Beraberinde giden	52.795	% 10.46	52.488	% 10.23
GENEL TOPLAM	504.972	% 100.00	513.302	% 100.00

Kaynak :

T.C. Turizm Bakanlığı

2001 yılında yurdumuzu ziyaret eden Fransızların, meslek grupları itibariyle dağılımında, üst düzey yöneticiler %6.73 gibi düşük bir oranda kalırken, nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar yani alt gelir grubundakilerin oranı %2.53 olmuştur. Söz konusu yıl, ülkemizi ağırlıklı olarak orta gelir düzeyinde, profesyonel bir meslek grubundaki Fransızlar tercih etmişlerdir.

Öte yandan 2001 yılında ülkemizi ziyaret eden Fransızların %30'unun fakülte ve yüksek okul mezunu, %20'sinin yüksek lisans ve doktora yapmış olması dikkat çekici bir diğer unsurdur.

Eğitim Durumlarına Göre Dağılım

	Fransız vatandaşları		Fransa'da ikamet edenler	
Okuryazar (Bir okul bitirmeyen)	2.453	% 0.48	2.531	% 0.49
İlkokul	25.552	% 5.06	25.081	% 4.89
Ortaokul ve dengi	44.200	% 8.75	45.101	% 8.79
Lise ve dengi	111.062	% 21.99	113.606	% 22.13
Fakülte veya yüksekokul	153.157	% 30.33	155.415	% 30.28
Yüksek lisans/Doktora	101.576	% 20.12	104.942	% 20.44
Bilinmeyen	14.178	% 2.81	14.137	% 2.75
TOPLAM	452.177	% 89.54	460.814	% 89.77
Beraberinde giden	52.795	% 10.46	52.488	% 10.23
GENEL TOPLAM	504.972	% 100.00	513.302	% 100.00

Kaynak :

T.C. Turizm Bakanlığı

7. Seyahat motivasyonları :

2004 yılında Fransızların seyahat motivasyonlarının %94.3'ü tatil yapmak, aile ve arkadaş ziyaretleri gibi kişisel karakterli olup, %5.7'si ise mesleki amaçlarla yapılan profesyonel ziyaretlerdir. 2003 ve 2004 yılları seyahat motivasyonlarındaki değişimler geceleme ve konaklamalar itibariyle aşağıda yer almaktadır.

	KONAKLAMALAR		GECELEMELER	
	2004/2003 gelişimi (%)	2004 dağılımı (%)	2004/2003 gelişimi (%)	2004 dağılımı (%)
Kişisel	8.8	94.3	4.5	96.8
<i>Tatil</i>	7.3	40.6	3.4	55.4
<i>Aile, arkadaş</i>	10.2	47.2	7.4	34.2
<i>Diğer</i>	7.6	6.5	-0.5	7.2
Mesleki	57.4	5.7	25.9	3.2
TOPLAM	10.7	100	5.1	100

Kaynak:

Suivi de la demande touristique des français. Direction du Tourisme/TNS Sofrès

France Soir Gazetesi de 17/06/2005 tarihli nüshasında Fransızların tatil tercihleri ile ilgili Ipsos-Europe Assistance anketine dayanarak verdiği yorum haberinde Fransızların tatil ideallerinin çok karmaşık olmadığını vurgulayarak, "Cote d'Azur ya da Britanya'da büyük bir ev alın, içine bir aile ve dostları koyun, bunların yanına bir araba park edin, biraz kültürel aktivite ekleyin, bunların hepsini karıştırıp üzerine iyi dozda güneş serpin. Üç hafta ya da dört hafta süresince dinlenmeye bırakın." şeklindeki bir tarifile Fransızların ideal tatilini tanımlamaktadır.

Ipsos-Europe Assistance tarafından 2005 yılında yapılan bir ankette, Avrupalıların üçte ikisinin tatilde önceliği dinlenmeye verdikleri, üçte birinin yeni keşifler, örneğin yeni kültürlerin arayışı içinde oldukları, ankete katılanların %62 gibi büyük bir çoğunluğunun temel seyahat motivasyonunun dinlenme olduğu, yeni keşifler için seyahat edenlerin oranının ise %35 dolayında olduğu, bu hiyerarşinin ankete katılan Avrupa ülkelerinin tamamında benzerlik gösterdiği, tatilde dinlenmek ve rahatlamak, fakat aynı zamanda aile fertleriyle, arkadaş ve dostlarla birlikte olma eğiliminin Fransızlar ve İngilizlerde daha ağırlıklı bir öneme sahip olduğu, tatilde yeni keşiflerde bulunmak, özellikle de yeni kültürleri tanıma konusunda gençlerin daha talepkar bir yaklaşım içinde oldukları, belirlenmiştir.

Bakanlığımızın 2001 yılında DİE ile ortaklaşa yaptığı yabancı ziyaretçi araştırmasına ve 2005 yılına ilişkin olarak Müfettişliğimizce Türkiye İstatistik Kurumundan temin edilen verilere göre, söz konusu yıllarda ülkemizi ziyaret eden Fransızların geliş amacına göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Geliş Nedeni	2001 (1)	2005 (2)	2001 (%)	2005 (%)
Gezi, eğlence	245.497	309.616	% 48.60	% 47.53
Kültürel	88.212	99.440	% 17.46	% 15.26
Sportif ilişkiler	5.018	5.388	% 0.99	% 0.83
Yakınları ziyaret	28.298	36.589	% 5.60	% 5.62
Sağlık	933	1.193	% 0.18	% 0.14
Din	1.704	4.765	% 0.34	% 0.73
Alışveriş	2.511	1.586	% 0.49	% 0.25
Toplantı, konferans, kurs, seminer	16.283	23.973	% 3.22	% 3.69
Görev	10.693	8.733	% 2.18	% 1.34
Ticari ilişkiler, fuar	26.890	17.967	% 5.33	% 2.77
Transit	4.509	18	% 0.89	%0.002
Eğitim	0	1.059	0	% 0.17
Diğer	21.529	11.239	% 4.26	% 1.73
TOPLAM	452.177	521.566	% 89.54	% 80.06
Berberinde giden	52.795	129.855	% 10.46	% 19.94
GENEL TOPLAM	504.972	651.421	% 100.00	% 100.00*

İkamet ülkesi Fransa olanlar kapsam dışındadır.

Kaynak : (1) T.C. Turizm Bakanlığı
(2) Türkiye İstatistik Kurumu

Yukarıdaki tablodan da açıklıkla görüldüğü gibi, ülkemizi ziyaret eden Fransızların yarısına yakını (%48) tatil (gezi, eğlence) amacıyla gelmiştir. Bunları yeni bir kültür tanımak amacıyla gelenler (%15-17) takip etmekte olup, yakınları ziyaret için gelenlerin oranı %5.6'dır. Yakınlarını ziyaret için ülkemize gelenlerin önemli bir kısmını ise çalışmak için Fransa'ya giden Türklerin Fransız vatandaşlığı hakkını elde etmiş ikinci, üçüncü kuşak nesilleri oluşturmaktadır. Dini turizm, sağlık turizmi, alışveriş, spor gibi nedenlerle ülkemize gelenlerin önemsenmeyecek kadar az oluşu ise dikkati çekmektedir.

8. Yurtdışı turizm harcamaları ve harcama eğilimleri :

Fransızların 2002 yılında 19.5 milyar €, 2003 yılında 20.7 milyar € olan yurtdışı turizm harcamaları 2004 yılında %11 artışla 23 milyar €'ya ulaşmıştır.

Fransa Turizm Bakanlığınca yaptırılan ve açıklanan bir ankete göre, 2005 yılı için Fransızların tatildeki harcama eğilimleri;

- Fransa içi turizm harcamaları için ortalama 540 €,
- Uçakla üç saatten az süren yakın Akdeniz ülkeleri için 750 €,
- Uçakla üç saatten fazla süren uzak Akdeniz ülkeleri için 1.225 €,
- Kuzey Amerika ülkeleri için ise 1.250 €,

civarındadır. Buna göre; Fransızların ülkemiz için harcama eğilimi 1.225 € kategorisine giriyorsa da 2001 yılında Bakanlığımız ile DİE'nün ortaklaşa yaptığı yabancı ziyaretçi araştırmasına göre, Fransızların 2001 yılındaki ortalama kalış süresi 9 gün olup, seyahat süresince kişi başına harcama tutarı ortalama olarak 720 \$, Müfettişliğimizce Türkiye İstatistik Kurumundan elde edilen bilgilere göre de 2004 yılında 834 \$, 2005 yılında 746 \$ olmuştur.

Çıkış Yoluna Göre Harcamaların Dağılımı (ABD \$)

	2001 (1)	2004 (2)	2005 (2)
Deniz	10.501.839	20.437.745	18.350.149
Demir	-	210.648	205.419
Hava	344.807.135	404.022.521	460.825.413
Kara	4.161.697	-	-
Günübirlik	4.600.010	6.704.574	6.610.498
TOPLAM	364.070.681	431.375.488	485.991.479 *

* İkamet ülkesi

Fransa olanlar kapsam dışındadır.

Kaynak : (1) T.C. Turizm Bakanlığı
(2) Türkiye İstatistik Kurumu

Müfettişliğimizce Türkiye İstatistik Kurumundan elde edilen verilere göre, 2004 ve 2005 yıllarında ülkemizi ziyaret eden Fransızların harcamalarının üçer aylık dönemler ve çıkış yolları itibariyle dağılımı aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Söz konusu verilere göre, Fransız ziyaretçilerin harcamalarının en yoğun olduğu dönem, aynı zamanda en fazla ziyaretçinin geldiği Temmuz-Eylül aylarını kapsayan 3. üç aylık dönem olup, bu dönemde toplam harcamaların yaklaşık %50-52'si gerçekleştirilmektedir. Harcamaların yoğunlaştığı ikinci dönem, Nisan-Haziran aylarını kapsayan 2. üç aylık dönemdir. Bu dönemde, toplam harcamaların yaklaşık %23-25'i gerçekleştirilmektedir. Ekim-Aralık aylarını kapsayan 4. üç aylık dönemde toplam harcamaların %15'i, Ocak-Mart aylarını kapsayan 1. üç aylık dönemde ise toplam harcamaların %9-10'u gerçekleştirilmektedir.

Çıkış Yoluna Göre Üç Aylık Dönemler İtibariyle Harcamaların Dağılımı (ABD \$)

	2004 1. üç aylık dönem	2004 2. üç aylık dönem	2004 3. üç aylık dönem	2004 4. üç aylık dönem	2004 Genel Toplam
Deniz	-	1.620.615	16.322.143	2.494.987	20.437.745
Demir	-	-	210.648	-	210.648
Hava	39.830.362	96.035.544	208.078.411	60.078.204	404.022.521
Kara					-
Günübirlik	-	1.361.712	2.574.101	2.768.761	6.704.574
TOPLAM	39.830.362	99.017.871	227.185.303	65.341.952	431.375.488

* İkamet

ülkesi Fransa olanlar kapsam dışındadır.

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Çıkış Yoluna Göre Üç Aylık Dönemler İtibariyle Harcamaların Dağılımı (ABD \$)

	2005 1. üç aylık dönem	2005 2. üç aylık dönem	2005 3. üç aylık dönem	2005 4. üç aylık dönem	2005 Genel Topla m
Deniz	-	4.686.176	12.027.586	1.636.387	18.35 0.149
Demir	-	-	205.419	-	205. 419
Hava	43.252.714	116.796.602	229.850.250	70.925.847	460.8 25.41 3
Kara	-	-	-	-	-
Günübirlik	1.020.076	1.634.829	2.399.528	1.556.065	6.610. 498
TOPLAM	44.272.790	123.117.607	244.482.783	74.118.299	485.9 91.47 9

* İkamet

ülkesi Fransa olanlar kapsam dışındadır.

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

9. Ülkemizde tercih edilen bölgeler:

Paris Kültür ve Tanıtma Müşavirliğinin tur operatörlerinden almış olduğu bilgilere göre, Fransızların ülkemizde tatil için en çok tercih ettikleri bölgeler; İstanbul, Kapadokya, Efes ile İzmir'in güneyi ve Alanya arasında uzanan Ege-Akdeniz sahil şerididir. Bodrum, Fransız turistler için en gözde destinasyonların başında gelmektedir. Türkiye satışı yapan tur operatörleri tarafından 2005 eğilimleri arasında, Doğu-Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgeleri ile Antalya ve civarına yönelik talep artışının dikkat çektiği, ürün bazında bakıldığında ise mavi yolculuk, golf ve thalasso terapiye yönelik ilginin arttığı, ifade edilmektedir.

2001 yılında Bakanlığımız ile DIE tarafından ortaklaşa olarak yapılan yabancı ziyaretçi araştırmasına göre, söz konusu yıl Fransızlar tarafından ziyaret edilen illerdeki ziyaretçi ve geceleme sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

_____

İller	Konaklayan fransız sayısı	Konaklayan fransızların geceleme sayısı
Adana	1.805	15.705
Adıyaman	471	4.098
Ağrı	14	125
Amasya	827	7.191
Ankara	11.867	103.230
Antalya	175.309	1.524.965
Artvin	14	125
Aydın	47.988	417.437
Balıkesir	889	7.735
Burdur	955	8.304
Bursa	2.851	24.804
Çanakkale	622	5.411
Çorum	89	775
Denizli	4.372	38.032
Diyarbakır	7	62
Edirne	250	2.173
Elazığ	2.059	17.913
Erzurum	4.389	38.179
Eskişehir	188	1.636
Gaziantep	2.673	23.249
Giresun	223	1.939
Hakkari	318	2.768
Hatay	1.308	11.381
Isparta	781	6.792
Mersin	7.628	66.357
İstanbul	136.036	1.183.335
İzmir	43.973	382.512
Kayseri	2.092	18.200
Kocaeli	815	7.091
Konya	3.836	33.368
Malatya	125	1.091
Kahramanmaraş	941	8.181
Muğla	28.349	246.604
Nevşehir	7.108	61.829
Samsun	1.430	12.435
Tekirdağ	1.880	16.335
Tokat	579	5.040
Trabzon	101	882
Şanlıurfa	132	1.145
Uşak	63	545
Van	55	481
Yozgat	318	2.768
Zonguldak	463	4.030
Aksaray	154	1.341
Karaman	1.655	14.395
Şırnak	4	36
Yalova	8	72

_____